

ספר מי השילוח - חלק ראשון - פרשת עקב

Mei Hashiloach Vol I. Deuteronomy - *Devarim* - *Eikev*

And it will be, finally, that you will listen to these commands

We in the Midrash (Genesis Rabba 42:3) that whenever a chapter begins with the Hebrew word, *V'haya* - 'And it will be', it is a promise of joy. The second Hebrew word of the chapter is *Eikev* - 'finally'. Because, in the future, God will be revealed in sight of the whole world, and every Jew will be able to see that there never existed a single Commandment without a reason and purpose. It is only right now that fulfilling them is burdensome because we don't understand the deep benefits to be found inside them, and they appear as statutes without rhyme or reason, making them feel onerous and challenging.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, אין והי' אלא לשון שמחה כדאיתא בבראשית רבה פ' מ"ב ג', עקב היינו לסוף והוא כי לעתיד יגלה הש"י לעין כל, וכל נפש מישראל יבין כי לא הי' שום חקה בלי טעם כי לע"ע כל הסבלנות של ישראל שסובלין מקיום המצות, הוא מפני שאינם מבינים עומק הטובה הנמצא בהם ודומין בעיניהם כחוקה בלי טעם ולכן סובלין מהם,

But once it becomes clear that everything happened with exactitude in order to benefit the Jewish People - that nothing was without a purpose, (Psalms 126:2) 'then our mouths will be filled with laughter' and we will be in Joy.

אך כאשר יתברר כי הכל הי' במשפט למען יוטב להם לישראל ואינם בלי טעם, אז ימלא שחוק פינו [תהלים קכ"ו ב'] ונהי' בשמחה:

And it will be, finally, that you will listen...

We learn in the Midrash (Deut Rabbah 3:1) Halacha - this is the law. A Jew who has a menorah made of sections; is he allowed to move it on the Sabbath? This is what our sages taught: He who joins the arms of the menorah by accident must bring an 'accidental sin' offering. Under what section of the law is he guilty? Rabbi Abuhu in the name of Rabbi Yochanan said, 'whoever assembles a menorah on the Sabbath is like someone who builds on Sabbath, and whoever builds on Sabbath is guilty of a transgression. What is the connection between this Halacha and our portion?

והיה עקב תשמעון. איתא במדרש [דברים רבה פרשה ג' א'] הלכה אדם מישראל שיש לו מנורה של פרקים מהו לטלטלה בשבת, כך שנו רבותינו המרכיב קני מנורה חייב חטאת ומשום מה מחייב א"ר אבהו בשם רבי יוחנן המרכיב את המנורה בשבת כאדם שבונה בשבת ומי שהוא בונה בשבת חייב. והנה מאי ענין הלכה זאת לכאן,

The connection is this: The prohibition against moving a menorah stems from concern lest the person transgress the prohibition against building. Because when he moves the menorah, the

sections from which it is assembled tighten themselves through his movement of them. And he will have transgressed the prohibition against building, since the prohibition against building is not quantified. It is therefore forbidden in the slightest degree. And it is impossible to measure an amount of building.

הענין בזה כי באמת נאסר טילטול מנורה בשבת משום חשש בנין, כי פן בעת טילטולו את המנורה הקנים הרפים יתחזקו מעט ע"י טילטולו ויהיה בונה. כי מאחר שלא ניתן שיעור על מלאכת הבונה, נאסר בכל שהוא, ואי אפשר לדקדק.

Now, if a person complains that God comes against his creatures, God forbid, with unfair demands, because He gave them commandments that are impossible to fulfill because they are unquantifiable, the Midrash addresses that with the following, saying: "Where did the Jewish people successfully observe Sabbath? Only on that very the first occasion, when it was given to them in Olush, as it is written (Exodus, 16:30) And the people rested and made Shabbes. And lest you say that God in order to hurt you. No, it is not so. The Sabbath was only given you for your benefit."

ואם יאמר האדם כי הקב"ה בא ח"ו בטרוניה עם בריותיו שנתן להם מצות שלא יוכלו לעמוד בהם, ע"ז סמך המדרש תיכף והיכן שמרו ישראל את השבת בתחילה כשניתן להם באלוה שנאמר וישבתו העם ביום השביעי שמא תאמר לרעתך ניתן לך את השבת, לא ניתן לך אלא לטובתך,

What the Midrash is teaching us is that even the successful observance of a Commandment is something that is solely in the hands of God. Only when God gives the person strength is it possible for him to observe any Commandment. Since by all that is human, it would be impossible to imagine how the Jews could have observed that very first Sabbath in all its myriad detail without practice and without being used to it, at once and on the very first time. Is it possible that not one Jew transgressed from one small law? And yet, the Torah bears witness about all the Jewish people that there was not one transgression. This is the proof, that God completes and finishes it for us, and that all our actions receive a positive interpretation. This is the meaning of the verse, **And it will be, finally that you will listen**, because in the end, God will demonstrate clearly how all the Jewish people followed His sacred desire.

להראות כי אף קיום המצות הוא ביד ה' כי יתן כח באדם שיוכל לקיימם, כי בשכל אנושי אי אפשר להשיג איך שמרו ישראל שבת הראשונה בכל דקדוקיה בלא הרגל תיכף בפעם ראשון, וכל ישראל לא עברו אף על דקדוק קטן ואעפ"כ הכתוב מעיד על כל ישראל שלא עברו, ובזה ראייה כי יגמור עלינו ויכונן כל מעשינו לטובה, וזה והיה עקב תשמעון, כי לסוף יראה הש"י כי כל ישראל הלכו אחר רצונו הקדוש.

Offspring of your cattle

This refers to that place where a person acts unconsciously, as though without awareness. Even there, God will agree to make it good.

שגר אלפיך. היינו מקום שהאדם עושה בלי דעת כלאחר ידו גם לזה יסכים הקב"ה לטוב.

If you say in your heart, many are the nations, etc. Do not be afraid of them.

How can there be a prohibition against something that happens involuntarily, without a person wanting it - to command, 'do not be afraid' - how can one command the heart not to be afraid? It is like this: a person's actions reveal what is inside his heart. And through the fulfillment of the commandments it becomes transparent the deepest depths of a person's heart. So, for example, a man who refuses dominion over his friend even if he can dominate him. This is proof that he fears God.

כי תאמר בלבבך רבים הגוים וכו' לא תירא מהם. והנה איך יתכן להזהיר על דבר הנעשה מעצמו בלי רצון האדם לצוות על זה לא תירא והלא הלב מתירא, אך כי מפעולות האדם יוכר את תוך לבו וע"י המצות יתברר עומק לב האדם, כגון אדם שלא ימשול על חברו אף שיכול למשול עליו, מזה ראייה שהוא ירא ה',

And again, if a person will beautify a mitzvah by spending one third more than he can afford as our sages have explained, this is proof (Baba Kama 9b) that he loves God from the deepest depths of his heart and not just an outside veneer.

ובאם יהדר במצות עד שלישי כמאמר חז"ל [בבא קמא ט':] אז ראייה שהוא אוהב ה' מעומק לבו ולא על הגוון,

And that is the meaning of the commandment here. God warns us to banish illusion from the heart of the Jew, because really in the deepest depths of the heart of the Jew, there is tremendous confidence, but in order to access the confidence, we have to banish the illusion. Because the truth is, God takes no pleasure in our fear of the illusory. As it is written in Isaiah (45:19), "I did not say to the seed of Jacob, Go into a waste land to make request of Me." Waste land (hebrew *tohu*) refers to fear of the illusory.

וגם כאן הזהיר הש"י להסיר דמיון מלב ישראל, כי באמת נמצא בלב ישראל תקופות, אך צריכים להסיר הדמיון מלבם, כי באמת הש"י לא יחפוץ ביראת הדמיון כמ"ש [ישעיה מ"ה, י"ט] לא אמרתי לזרע יעקב תוהו בקשוני, תוהו היינו יראה של דמיון,

A person has to know that there is a God who governs the world, whose desire it is that His creatures live in serenity. And when God commanded us not to be afraid He meant not to be afraid of the illusory. This will be explained later in Deuteronomy (20:1), in the verse 'When you see horses and chariots and a great host of people'.

וצריך האדם לדעת כי יש מנהיג בעולם, ורוצה שבריותיו יהיו בישוב הדעת ומה שהזהיר לא תירא היינו שלא יראו מגוון, כמו שיתבאר בפסוק וראית סוס ורכב עם רב וכו' [פרשת שופטים].

Do not say, etc... by my righteousness God has brought me to inherit this land, and through the wickedness of the nations, etc because it is not your righteousness and your straight heart that you come to inherit their land, but rather with the wickedness of these nations, etc.

At the beginning of the text it appears that *it is* not because of the wickedness of the nations, and from the end of the text it would appear that the wickedness of the nations *is* responsible for our

inheritance. The meaning is this: in fact, God chose Israel regardless of their deeds, as it is written (Malachi 1:2), "For Esau and Jacob were brothers, and I loved Jacob and I hated Esau." And also in Egypt there was that accusation against Israel, as we learn in the Midrash (Leviticus Rabbah 23:2) "these are pagans and these are pagans." Nevertheless God chose Israel because they are a portion of God above, in their deepest depths and at their source. As we learn (Deut 32:9) "because God's portion is His people."

אל תאמר וכו' בצדקתי הביאני ה' לרשת את הארץ הזאת וברשעת הגוים וכו' לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה וכו'. מהתחלת הדבור נראה שגם לא מרשעת הגוים ולבסוף כתיב כי מרשעת הגוים. והנה כי באמת בחר ה' בישראל אף בלי מעשיהם, כמ"ש [מלאכי א' ב'] הלא אח עשו ליעקב ואהב את יעקב, ואת עשו שנאתי, וגם במצרים היה קטרוג גם על ישראל כדאיתא במדרש [ויקרא רבה פרשה כ"ג ב'] הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז ועכ"ז בחר ה' בישראל כי הם חלק אלוה ממעל בעומקם וברשעם, כמ"ש [דברים ל"ב, ט'] כי חלק ה' עמו,

And as we find that God commanded the destruction of the seven nations, which appears to be cruel, ruthless, unrelenting (God Forbid). And we find God hates those nations who are cruel, and ruthless and unrelenting. So it would appear from here, that this very thing which among the nations is considered evil is good for Israel, because God bears witness about everything that it is His desire.

וכמו שמצינו שצוה הש"י לאבד שבעה אומות שנראה כאכזרית ח"ו, ומצינו שהקב"ה שונא את האומות מפני שהם אכזרים, ונראה מזה כי זה הדבר עצמו שבין האומות הוא רע, הוא טוב לישראל, כי הש"י מעיד על הכל כי ברצונו הוא,

This is the meaning of the phrase "for with the wickedness of the nations", because it is with this very thing by which they are considered wicked and evil to God, with this very thing you Jewish people are called 'Who do my will'. And, the text continues, the proof of this is that it is not with your righteousness, and not with the wickedness of the nations, does God bring you there. Rather, without any reason, God desires you. Because even when you do the same deeds as they do, God still desires you. That explains the second part; because of the wickedness of the nations. The word "because" means precisely! This is the reason! Because you are God's portion and whatever you do, God agrees and makes it good.

וזה פירוש כי ברשעת הגוים מפני זה הדבר עצמו שהם נקראים אצלי רעים ורשעים, בזה עצמו אתם נקראים עושי רצוני, וראיה מזה שלא בצדקתכם ולא ברשעת הגוים ה' מביא אתכם שמה ורק מפני שבלי שום דבר יחפוץ בכם, שאף שאתם עושים מעשים כמוהם ג"כ חפץ בכם ה', וכן [כי] ברשעת הגוים הוא לשון דהא, והוא נתינת טעם לדבר לפי שאתם חלקו ועי"ז כי מה שאתם עושים יסכים ויוטב בעיניו.

Now, Israel, what does the Lord your God want from you but to fear God...

We learn in the Talmud (Berachoth 32b) What, is fear of God such an insignificant thing? Yes, for Moses it was a small thing. An example: Someone is asked for a large vessel, if he has it he considers it an insignificant thing, but if he is asked for a small vessel but does not have it, he considers it a large vessel.

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, איתא בגמ' [ברכות ל"ג:] וכי יראה מילתא זוטרתא היא אין לגבי

משה מילתא זוטרתא, משל למי שמבקשין ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן, קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול,

Now, on the face of it the Talmud does not make sense, why does it compare fear of God to a vessel, small or great? The reason is as follows. Fear of God is like bread or the basic on which a person's subsistence depends. Now if we are talking about a pauper we can analogize his poverty, saying, 'he is short of even a loaf of bread to eat.' But if we are talking about a rich man we can't use the same analogy, saying, 'he has lots of bread to eat,' because bread, being as it is such a staple of life, cannot be used to describe wealth and abundance. In this case we would have to use a different metaphor, saying e.g. the wealthy man has many delicacies and delights.

והנה מדברי הגמ' אינו מובן למה נמשלה היראה לכללי גדול או קטן, אך באמת יראה נמשלה ללחם שהוא מחיה את האדם, ונראה כאשר יתואר העני בעניותו, יתואר שאין לו אף ככר לחם, וכאשר יתואר העשיר בעשרו לא יתואר שיש לו לחם כי זאת הוא דבר הצריך לכל אדם ורק יתואר כי יש לו כמה תענוגים שלא יהיה לכל אדם.

This is the reason the Talmud used the metaphor of being asked for the large vessel, saying, if he has it he considers it an insignificant thing. Because a whole person; someone who has evolved spiritually is never praised with the basic fear of God, because it is so basic and such a staple spiritual need, it is almost the first tool anyone requires on their spiritual journey. As it is written (Psalms 111:10) The beginning of wisdom is fear of God.

וזה פי' הגמ' כלי גדול ויש לו דומה עליו בכלי קטן כי האדם השלם בכל לא יתואר כלל במעלות היראה כי זאת הוא המעלה הראשונה שיצרך האדם להגיע אליה כמ"ש [תהלים קי"א י'] ראשית חכמה יראת ה'

But in describing an inferior person we use the metaphor, saying, they don't even have fear of God. In which case it would be considered a large vessel in that context, because fear of God is as important as that loaf of bread on which a person's life depends.

אך כאשר יתואר האדם לפחיתות אז יתואר שאף יראה אין לו ואז אצלו ככלי גדול כי זאת הוא עיקר כמו הלחם שהוא עיקר מחיית האדם:

חלק שני פרשת עקב

You were rebels with God.

What this teaches us is that even when you are rebels, you are still with God. That you were always cleaving to God's will.

ממרים הייתם עם ה'. היינו שאף שהייתם ממרים מכל מקום הייתם עם ה' שהייתם מדובקים ברצון השי"ת.
